

KİMYA MÜHENDİSLİĞİNE GİRİŞ

KYM 101

Doç. Dr. Ayşe Karakeçili

MÜHENDİSLİKTE ETİK

Doç. Dr. Ayşe KARAKEÇİLİ

Ankara Üniversitesi
Kimya Mühendisliği Bölümü

Toplumsal sorumluluk bilinci mühendisi salt meslek adamı olmaktan, insan olabilmeye taşıyacak tek köprüdür.

Aykut Koker, 2008.

Ahlak, sözlük anlamıyla bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kurallarıdır.

Ahlak ile ilgili yazılı olmaya kurallar toplumun en genel standartlarını içerir ve bireylerin mesleki ve kurumsal rollerinden bağımsız olarak, toplumun tümü için geçerlidir.

Etik ise davranışları yönlendiren davranış standartlarını veya sosyal normları belirler.

Etik bir yaşam, bireylerin eşit söz hakkına sahip olduğu, değer koruyan, dürüst, şeffaf, açık, araştırma ve bilgi toplumu oluşturmanın temel koşuludur.

Etik olmayan düşünce yoktur, etik olmayan davranış vardır.

Etik, insan ilişkilerinde, toplumsal, kültürel, siyasi, ekonomik, hukuki, bilimsel, teknolojik vb tüm alanlarda insanın tutum, davranış, eylem ve kararlarında belirleyici olan, hiç kimsenin dışında kalamayacağı, kaçınamayacağı ilke ve değerler bütünüdür.

Etik, bir anda bir yerde ne yapılabileceği hakkında yargılara varmaz. Daha çok, eylemin ahlaki olarak kabul edilebilmesi için nasıl davranılması gerektiği bilgisini aktarır.

“Kişinin yaşantısını, insanın değerinin ve etik değerlerin bilgisinden kaynaklanan bir inancı belirliyorsa, ancak o zaman yaşantısı etik bir yaşantıdır.”

Prof. Dr. İoanna Kuçuradi

Meslek etiği, meslekleri veya görevleri olan insanlara uygulanan standartlardır.

Bir cerrahın ellerindeki kabiliyet bir hasta için bir anlık bir olay iken bir mühendisin tasarım sırasındaki kararı yüzlerce yaşamı etkileyebilecek sonuçlara yol açabilir.

Yaşamımızdaki mühendislik mesleğinin yerinin çok geniş olmasına karşın bu disiplinin gelişmesindeki gecikme çok ironiktir.

Teknolojideki hızlı ilerlemeler nedeniyle, son yıllarda bütün mesleklerde olduğu gibi, mühendislik uygulamalarında da etik kavramı büyük önem kazanmıştır.

Güçlü ve modern teknolojinin denetimsiz kalmasıyla, bu teknolojileri geliştiren ve uygulayan mühendislerin aldığı bazı kararlardan milyonlarca insan olumlu yönde etkilenebilirken, etik olmayan bazı uygulamalar sonucunda yaşamlar sonlanabilmektedir.

Mühendislik etiği, mühendislerin yaratıcı etkinliklerinin ahlaki önemini inceleyen bir disiplindir.

Whitbeck, 1998.

Bir kimyasal madde fabrikası atıklarını bir araziye boşaltır. Tehlikeli maddeler yer altı suyuna karışarak karşılara çıkar. Fabrika mühendisleri uyarılmasına karşın bu deşarj işlemini değiştirmezler. Çünkü rakip firma da aynı ucuz yöntemi kullanmaktadır. Bu konuda bir yasal yaptırım olmadığı için yerel hükümetin de tehlikeden haberi olmaz.

Bir elektrik Őirketi bir nűkleer santral kurmak için izin baŐvurusu yapar. Lisans verecek kurum insan sađlıđı için herhangi bir reaktűr bozulması durumunda hangi acil űlűmlerin yapılacađına dair bilgileri ister. Műhendisler alarm sistemlerini ve bűlgesel hastane ile olan anlaŐmalarını gűsterirler. Onlar bu űlűmlerin sadece tesis elemanları için olduđunu evre nűfusu kapsamadıđını vurgulamazlar. Bunun baŐkalarının sorumluluđu olduđunu dűŐnűrler.

İnsanlığın geleceğini
etkileyen kritik kararların
üstesinden
gelinmesinde **etik** önem
taşımaktadır.

“Mühendislik düşünce sistematiğidir. Bir gereksinimin projendirilerek fonksiyonel, tekniğe uygun, ekonomik, estetik, kaliteli ve zamanında hayata geçirilme sürecidir.

Üzeyir Garih

Mühendislerin ürettikleri ve uyguladıkları, insan yaşam kalitesi üzerinde doğrudan etkilidir. Bu nedenle hizmetler, ayrımcılık yapılmadan, dürüstlük, eşitlik ve adillik ilkelerine bağlı kalarak, toplumun sağlığı ve güvenliği gözetilerek, doğayı ve çevreyi koruyarak yapılmalıdır.

Bütün meslekler için temel ve üst etik ilke ve değerleri dört ana ilkede toplanmıştır:

- ❖ Adalet
- ❖ Doğruluk, dürüstlük
- ❖ Tarafsızlık
- ❖ Sorumluluk

MÜHENDİSLİK ETİĞİ İLKELERİ

Dünya Mühendisler Birliği'nin 5 Ekim 1977 tarihli toplantısında son şeklini kabul ettiği **Mühendislik Etiği İlkeleri** şu şekildedir:

Temel İlke

Mühendisler, mühendislik mesleğinin doğruluğunu, onurunu ve değerini, insanların rahat yaşaması için bilgi ve becerilerini kullanarak, dürüst ve tarafsız olarak, halka ve kendi işlerine sadakatle hizmet ederek, mühendislik mesleğinin niteliğini ve prestijini arttırarak yüceltir ve geliştirirler.

Mühendislik Etiği İlkeleri:

1. Mühendisler, mesleki görevlerini yerine getirirken, toplumun güvenliğini, sağlığını ve refahını en önde tutacaklardır.
2. Mühendisler, sadece kendi uzmanlık alanlarındaki hizmetleri vermelidirler.
3. Mühendisler, yalnızca objektif ve gerçek resmi raporlar yayınlayacaklardır.
4. Mühendisler, mesleki konularda, her işveren veya müşteri için güvenilir vekil olarak davranacaklar ve çıkar çatışmalarından kaçınacaklardır.
5. Mühendisler, hizmetlerinin geçerliliği konusunda mesleki itibarlarını oluşturacak ve diğerleriyle haksız rekabete girmeyeceklerdir.
6. Mühendisler, mesleki doğruluğu, onuru ve değerini yükseltmek ve geliştirmek için çalışacaklardır.
7. Mühendisler, mesleki gelişmelerini kendi kariyerleriyle devam ettirecekler ve kendi kontrolleri altındaki mühendislerin mesleki gelişmeleri için olanak sağlayacaklardır.

DOĞRU KARAR ??????

Ahlaki prensipler

Yükümlülük ve
sorumluluklar

Kanunlar

Etik ilkeler

KAYNAKLAR:

1. Prof. Dr. Canan Özgen, Mühendislik Etiği Eğitiminin Mühendislik Programları İle Bütünleştirilmesi, Kimya Mühendisliği Dergisi, Sayı: 174.
2. Prof. Dr. Emine Gönen, Doç. Dr. Şengül Hablemitoğlu; Teknoloji ve Etik, Standard, Sayı: 439.
3. www.globalethics.org